

Motion till riksdagen 2025/26:3888

av **Lorena Delgado Varas och Daniel Riazat (båda -)**

med anledning av prop. 2025/26:63 Vissa sekretessfrågor som avser vapentransaktioner och Schengens informationssystem

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår proposition 2025/26:63 Vissa sekretessfrågor som avser vapentransaktioner och Schengens informationssystem i sin helhet.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att offentlighetsprincipen och meddelarfriheten inte får försvagas genom utvidgad sekretess kopplad till vapentransaktioner och Schengens informationssystem och och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regeringen i uppdrag att återkomma med förslag som stärker den demokratiska insynen i vapenhandel, vapentransaktioner och internationellt polisiärt samarbete, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Inledning

Regeringens proposition 2025/26:63 föreslår ändringar i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) som innebär ett utökat sekretesskydd dels för uppgifter om

transaktioner med skjutvapen som hänför sig till Polismyndighetens verksamhet, dels för vissa uppgifter som utbyts inom ramen för Schengens informationssystem (SIS).

En central del i SIS-förslagen är att sekretess ska gälla för uppgifter i informationsregistreringar om tredjelandsmedborgare som misstänks vara inblandade i terroristbrott eller annan grov brottslighet. Propositionen innebär också att sekretess i vissa fall knyts till om det kan antas att uppgiften tillhandahållits under förutsättning att den inte röjs, vilket i praktiken ger ett betydande inflytande åt uppgiftslämnande stat över svensk offentlighet.

Syftet anges vara att stärka säkerheten och skydda internationellt samarbete.

Vi menar att propositionen i stället riskerar att kraftigt försvaga offentlighetsprincipen, försvåra journalistisk granskning och minska den demokratiska kontrollen över statens vålds- och säkerhetsapparat. I en tid av ökad militarisering, både nationellt och internationellt, är behovet av insyn större än någonsin.

Motivering

Offentlighetsprincipen urholkas

Offentlighetsprincipen är en av grundpelarna i svensk demokrati. Den möjliggör insyn i statens verksamhet, ansvarsutkrävande och granskning av maktutövning. Regeringens förslag innebär ett tydligt avsteg från denna princip genom att sekretess görs till norm i frågor som rör vapen, säkerhet och internationellt polisiärt samarbete. Särskilt allvarligt är att sekretessen utvidgas just på områden där staten utövar sitt yttersta våldsmonopol. När insynen minskar på dessa områden ökar risken för maktmissbruk, rättsövergrepp och politisk styrning utan demokratisk kontroll.

Allvarliga konsekvenser för journalistik och granskning

Journalistförbundet har i sitt remissyttrande avstyrkt förslagen i SIS-delen och pekat på flera allvarliga konsekvenser, bland annat att:

- Förslaget innebär att andra stater inom Schengensamarbetet i praktiken kan avgöra vad som är offentligt i Sverige, genom att sekretess ska gälla om det har varit en förutsättning för informationsutbytet. Detta är ett direkt ingrepp i svensk offentlighetslagstiftning och ett allvarligt demokratiskt problem.

- Införandet av omvänt skaderekvisit innebär att uppgifter som huvudregel ska hemlighållas. Erfarenheten visar att detta leder till närmast total sekretess, eftersom myndigheter sällan vågar bedöma att utlämnande är helt ofarligt.
- Centrala begrepp som terroristbrott och viss annan grov brottslighet är otydligt definierade, vilket skapar utrymme för godtycke och politiserad tillämpning.

Sammantaget innebär detta att journalister i praktiken förhindras från att granska hur SIS används, hur misstankar uppstår, hur internationellt samarbete fungerar och vilka konsekvenser det får för enskilda personer.

Rättssäkerheten hotas

När sekretessnivån höjs och insynen minskar drabbas inte bara journalistiken, utan även rättssäkerheten. Möjligheten att granska felaktiga registreringar, maktmissbruk och diskriminerande praktiker försvagas kraftigt. Detta är särskilt allvarligt i relation till personer som redan befinner sig i utsatta positioner, exempelvis migranter, politiska aktivister och minoritetsgrupper, som historiskt ofta drabbas oproportionerligt av repressiva säkerhetsåtgärder.

Antiimperialistiskt och antimilitariseringsperspektiv

Positionen måste förstås i ett bredare sammanhang av ökande militarisering och säkerhetspolitisk anpassning till EU och Nato. Genom att stärka sekretessen kring vapen, försvar och internationella säkerhetssystem flyttas makt bort från demokratiska institutioner och medborgare, och närmare militära och säkerhetspolitiska strukturer. Vi motsätter oss en utveckling där säkerhet definieras snävt i militära och repressiva termer, samtidigt som öppenhet, fredsarbete och social trygghet trängs undan. Verklig säkerhet byggs genom demokrati, jämlikhet och transparens, inte genom hemlighetsmakeri och övervakning.

Avslutning

Regeringens proposition 2025/26:63 innebär ett allvarligt steg bort från öppenhet och demokratisk kontroll. Den försvårar granskning av vapenhantering, stärker militariserad säkerhetspolitik och riskerar att göra sekretess till norm inom centrala samhällsområden.

Mot denna bakgrund bör riksdagen avslå propositionen i dess helhet och i stället värna offentlighetsprincipen, meddelarfriheten och den demokratiska insynen.

Lorena Delgado Varas (-)

Daniel Riazat (-)